

Ἡ ἀριθμητικότητα καὶ ὀργανωτικότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης

Ἀνδρέα Ζιαρτίδη

Γενικοῦ Γραμματέα τῆς Π.Ε.Ο

Μὲ τὸν ὄρο ἀριθμητικότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐννοοῦμε τὴν ἀριθμητικὴ σχέση τῆς ἐργατικῆς τάξης — δηλ. ὅλων ὄσοι ἐργάζονται μὲ μισθὸν ἢ ἡμερομίσθιο — πρὸς τὸ σύνολο τοῦ πληθυσμοῦ καὶ πρὸς τὸ σύνολο τοῦ οἰκονομικὰ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ.

Ἡ ἀριθμητικότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης σὲ μιὰ χώρα ἔχει μεγάλη σχέση μὲ τὴν ἐμφάνιση καὶ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ καὶ τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Μιὰ ἀπὸ τὶς προϋποθέσεις πού ἀπαιτοῦνται γιὰ τὴν ἐπιτυχή ὀργάνωση καὶ τὴν ἀνάπτυξη ἐργατικοῦ καὶ συνδικαλιστικοῦ κινήματος εἶναι ἡ ὕπαρξη πολυάριθμης ἐργατικῆς τάξης.

Ἡ αὐξηση τῆς ἀριθμητικότητας τῆς ἐργατικῆς τάξης ἔχει ἄμεση σχέση μὲ τὴν καπιταλιστικὴ ἀνάπτυξη τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας, ἰδιαίτερα μὲ τὴν βιομηχανικὴ ἀνάπτυξη. Χώρες στὶς ὁποῖες ἡ μὴ γεωργικὴ παραγωγή θρίσκειται ἀκόμη στὸ βιοτεχνικὸ τῆς στάδιο καὶ στὶς ὁποῖες ἡ καπιταλιστικὴ ὀργάνωση τῆς οἰκονομίας δὲν ἔχει ἀκόμη ἐπικρατήσει ἡ ἀριθμητικότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης εἶναι σχετικὰ μικρὴ καὶ ἡ ὀργάνωση ἰσχυροῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἀδύνατη.

Μὲ τὸν ὄρο ὀργανωτικότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐννοοῦμε τὸν βαθμὸ πού ἡ ἐργατικὴ τάξη μιᾶς χώρας κατορθώνει νὰ ὀργανώνεται καὶ ὀργανωμένα ἀγωνίζεται γιὰ τὰ οἰκονομικά, κοινωνικά καὶ πολιτικά τῆς δικαιοῦματά. Ὅπως γράφουμε πῶς πάνω ἢ ἀνάπτυξη τῆς ὀργανωτικότητας τῆς ἐργατικῆς τάξης εἶναι ἄμεσα συνδεδεμένη μὲ τὴν ἀριθμητικότητα τῆς καὶ τὴν βιομηχανικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς χώρας. Θὰ εἶναι λάθος, ὅμως, νὰ πούμε ὅτι μόνη τῆς ἡ ὕπαρξη πολυάριθμης ἐργατικῆς τάξης, μόνη τῆς ἡ καπιταλιστικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξη — δηλ. μόνη τῆς ἡ ὕπαρξη εὐνοϊκῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν — λυεῖ τὸ πρόβλημα τῆς ὀργάνωσης καὶ ἀνάπτυξης τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Παράλληλα μὲ τὴν ὕπαρξη τῶν εὐνοϊκῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν, ὁ ρόλος τοῦ ὑποκειμενικοῦ παράγον-

τα, τῶν πρωτοπόρων ταξικὰ συνειδητῶν ἐργατῶν — στελεχῶν εἶναι ἀπαραίτητος.

Στὸ προηγούμενο ἄρθρο σ' αὐτὸ τὸ τεῦχος γίνεται μιὰ περιγραφή, ἀνάλυση καὶ ἐκτίμηση τῆς οἰκονομικῆς προόδου καὶ τῶν ἀλλαγῶν πού σημειώθηκαν στὴν Κύπρου στὴν περίοδο μετὰ τὴν ἀνεξαρτησία (1960—1971). Ἡ ἀνάπτυξη πού σημειώθηκε, δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ ἔχει τὴν ἐπίδραση τῆς στὴν ἀριθμητικότητα καὶ τὴν διάρθρωση τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς νήσου μας. Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη καὶ ἰδιαίτερα ἡ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξη καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῶν ὑπηρεσιῶν αὐξήσε τὴν ἀριθμητικότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Κύπρου καὶ μὲ τὴν σειρά τῆς, ἡ αὐξηση τῆς ἀριθμητικότητας τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐδημιούργησε εὐνοϊκὰς συνθήκες γιὰ τὴν πάρα πέρα οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη.

Ἄς δοῦμε, ὅμως, μερικὸς ἀριθμοὺς σχετικὰ μὲ τὶς ἀλλαγές πού σημειώθηκαν. Στὴν περίοδο 1960—1971 ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου μας αὐξήθηκε κατὰ 11.5%. Τὸ 1960 εἴχαμε πληθυσμὸν 573 χιλ. τὸ 1971 ὁ πληθυσμὸς ὑπολογίζετο ὅτι εἶχε φθάσει τὶς 639 χιλ. Στὴν ἴδια περίοδο ὁ οἰκονομικὰ ἐνεργὸς πληθυσμὸς αὐξήθηκε κατὰ 16.2%. Τὸ 1960 ὁ οἰκονομικὰ ἐνεργὸς πληθυσμὸς ὑπελογίζετο σὲ 235 χιλ. τὸ 1971 σὲ 273 χιλ. Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ δείχνουν ὅτι τὸ ποσοστὸ αὐξησης τοῦ οἰκονομικὰ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ στὴν περίοδο 1960—1971 ἦταν κατὰ 40.5% ψηλότερο ἀπὸ τὸ ποσοστὸ αὐξησης τοῦ πληθυσμοῦ. Σὰν ἀποτέλεσμα ἐνῶ τὸ 1960 μόνον τὸ 41% τοῦ ὅλικοῦ πληθυσμοῦ ἦταν οἰκονομικὰ ἐνεργό, τὸ 1971 τὸ ποσοστὸ ἀνέβηκε στὸ 42.7%.

Ἄς δοῦμε ὅμως ποιά ἦταν μέσα στὴν ἴδια περίοδο ἡ αὐξηση στὴν ἀριθμητικότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης (ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων γενικά). Σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ Τμήματος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας (Ἐτήσια Ἐκθεση τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας 1960 σελ. 31 παράγρ. 124) οἱ ἐργατοῦπάλληλοι πού ἦσαν ἐνεργοὶ

εισφορές στο Σχέδιο Κοινωνικών Ἀσφαλίσεων το 1960 ἴσαν 114 χιλ. Τὸ 1971 ὑπελογίζετο ὅτι ἔφθασαν τὶς 134 χιλ. ("Ἐκθεση Ὑπ. Ἐργασίας 1971 σελ. 52 παραγρ. 440). Παρουσιάζεται δηλ. μιὰ αὐξηση τῶν μισθωτῶν ασφαλισμένων κατὰ 17.5%. Δεδομένου πῶς μόνο τὸ 1960 ὅσο καὶ τὸ 1971 ἡ ἀσφάλιση τῶν ἐργοδοτούμενων ἦταν ὑποχρεωτική, τὸ ποσοστὸ αὐτὸ ἀντιπροσωπεύει τὴν αὐξηση στὴν ἀριθμητικότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Κατὰ τὴν περίοδο λοιπόν, 1960—1971 ἔχουμε αὐξηση τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 11.5%, αὐξηση τοῦ οἰκονομικὰ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 16.2% καὶ αὐξηση τῆς ἐργατικῆς τάξης κατὰ 17.5%. Τὸ ποσοστὸ αὐξησης τῆς ἐργατικῆς τάξης ἦταν κατὰ 52% ψηλότερο ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ πληθυσμοῦ γενικά, καὶ κατὰ 8% ψηλότερο ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ οἰκονομικὰ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ.

Ἄν δεχθούμε τὸν ἀριθμὸ τῶν 134 χιλ. μισθωτῶν ὡς τὸν πραγματικὸ ἀριθμὸ τῆς ἐργατικῆς τάξης γιὰ τὸ 1971, τότε τὸ ποσοστὸ τῆς ἐργατικῆς τάξης σὲ σχέση μετὰ τὸ σύνολο τοῦ πληθυσμοῦ ἦταν 21% καὶ ἐν σχέσει μετὰ τὸν οἰκονομικὰ ἐνεργὸ πληθυσμὸ 49%. Οἱ ἀντίστοιχοι ἀριθμοὶ γιὰ τὸ 1960 ἴσαν 19.9% καὶ 48.5%.

Τὸ συμπέρασμα ἀπὸ τοὺς πιὸ πάνω ἀριθμοὺς εἶναι ὅτι παρ' ὅλον ὅτι μέσα στὴ δεκαετία εἴχαμε σὲ ἀπόλυτους ἀριθμοὺς μιὰ σημαντικὴ αὐξηση τῆς ἐργατικῆς τάξης (20 χιλ. ἢ 17.5%) καὶ παρ' ὅλον ὅτι τὸ ποσοστὸ αὐξησης τῆς ἐργατικῆς τάξης ἦταν σημαντικὰ πιὸ ψηλὸ ἀπὸ τὸ ποσοστὸ αὐξησης τοῦ πληθυσμοῦ (17.5% ἔναντι 11.5%) καὶ πιὸ ψηλὸ ἀπὸ τὸ ποσοστὸ αὐξησης τοῦ οἰκονομικὰ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, (17,5% ἔναντι 16.2%), ἐν τούτοις ἡ ἀριθμητικὴ σχέση τῆς ἐργατικῆς τάξης πρὸς τὸν πληθυσμὸν ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι χαμηλὴ (21) ἂν συγκριθεῖ μετὰ τὶς προηγμένες βιομηχανικὰ χώρες. Στὴν Εὐρώπῃ ὁ μέσος ὅρος τῆς ἀριθμητικῆς σχέσης τῆς ἐργατικῆς τάξης πρὸς τὸν πληθυσμὸ εἶναι 42%, στὴν Βόρεια Ἀμερικὴ (ΗΠΑ καὶ Καναδὰς) 40.2% καὶ στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση 47%).

Τὸ χαμηλὸ δίκό μας ποσοστὸ ὀφείλεται κυρίως σὲ δύο λόγους: Πρῶτον στὸ ὅτι ἡ συμμετοχὴ τῆς γυναίκας στὴν παραγωγὴ εἶναι ἀκόμα πολὺ χαμηλότερη ἀπ' ὅσο εἶναι στὶς προηγμένες χώρες καὶ δεύτερο διότι σὲ μᾶς ὁ παιδικὸς πληθυσμὸς ἀποτελεῖ ἕνα πολὺ μεγαλύτερο ποσοστὸ τοῦ ὀλικοῦ πληθυσμοῦ ἀπ' ὅσον σὲ αὐτὲς τὶς χώρες.

Οἱ ἀριθμοὶ ποὺ ἀναφέρουμε πιὸ πάνω εἶναι οἱ γενικοὶ ἀριθμοὶ γιὰ τὴν ἐργατικὴ τάξη ὡς σύνολο. Ἄν κοιτάσουμε τὶς ἀλλαγές ποὺ σημειώθηκαν ὅσον ἀφορᾷ τὸ τμήμα τῆς ἐργατικῆς τάξης ποὺ ἀπασχολεῖται στὴν βιομηχανία τότε θὰ διαπιστώναμε σημαντικὴ αὐξηση τῆς ἀριθμητικότητος. Γιὰ τὴν περίοδο 1962—1971 ποὺ ἔχουμε ἀκριβῆ στοιχεῖα ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπασχολουμένων στὴν βιομηχανία σημείωσε ἐτήσια αὐξηση κατὰ 2%. Στὴν

περίοδο τῆς ἐνεαετίας (1962—1971) ἡ αὐξηση ποὺ σημειώθηκε στὸν ἀριθμὸ τῶν ἀπασχολουμένων στὴν μεταποιητικὴ βιομηχανία ἦταν 25.7% (ἀπὸ 27.2 χιλ. τὸ 1962 σὲ 34.2 χιλ. τὸ 1971). Ἐνῶ δηλ. εἴχαμε αὐξηση τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 11.5% καὶ αὐξηση τῆς ἐργατικῆς τάξης κατὰ 17.5% τὸ κομμάτι τῆς ἐργατικῆς τάξης ποὺ ἀπασχολεῖται στὴν μεταποιητικὴ βιομηχανία αὐξήθηκε κατὰ 25.7%. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀνάπτυξης ποὺ σημειώθηκε στὴν μεταποιητικὴ βιομηχανία γιὰ τὴν ὁποία γίνεται λόγος στὸ προηγούμενο ἀρθρο τοῦ τεύχους αὐτοῦ. Στὸν τομέα «Ἡλεκτρισμὸς—Γκάζί—Νερὸ» ἡ αὐξηση ποὺ σημειώθηκε στὸν ἀριθμὸ τῶν ἀπασχολουμένων ἦταν 54%. Οἱ ἀντίστοιχοι ἀριθμοὶ γιὰ τὴν οἰκοδομικὴ βιομηχανία ἦταν 27% καὶ γιὰ τὸ ἐμπόριο 29%.

Ἡ ἀριθμητικότητα τῆς κυπριακῆς ἐργατικῆς τάξης στὸν τομέα τῶν ὑπηρεσιῶν (τουρισμὸς, ἀναψυχὴ, μεταφορές, ἐμπόριον κλπ), ἐπίσης, αὐξήθηκε. Π.χ. μεταξὺ 1960—1970 στὶς ὑπηρεσίες ἐστιατορείων ξενοδοχείων καὶ ἀναψυχῆς εἴχαμε μιὰ αὐξηση τοῦ οἰκονομικὰ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ 5.100 σὲ 10.500 (κατὰ 106)%. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς αὐξησης αὐτῆς ὀφείλεται στὴν αὐξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μισθωτῶν σὲ αὐτοὺς τοὺς τομεῖς.

Στὴν ἐπισκόπηση Ὑπηρεσιῶν (1970—1971) ἀναφέρεται ὅτι τὸ 1965 ἀπασχολούνταν στὶς διάφορες ὑπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένης τῆς παιδείας, καὶ τῶν γραφείων διαφόρων ἐλευθέρων ὑπηρεσιῶν, ὡς δικηγορικῶν, λογιστικῶν, ἀρχιτεκτονικῶν), 17.145 πρόσωπα αὐτοεργοδοτούμενοι καὶ μισθωτοί. Τὸ 1971 ὁ ἀριθμὸς ἔφθασε τὶς 20.659. Σημειώθηκε δηλ. αὐξηση κατὰ 20.5% σὲ διάστημα 6 μόνον χρόνων. Δυστυχῶς δὲν ἔχουμε στοιχεῖα ποὺ νὰ δείχνουν γιὰ τὴν ἴδια αὐτὴ περίοδο (1965—1971) τὴ χωριστὴ αὐξηση στὸ ἐργατικὸ δυναμικὸ τῶν ὑπηρεσιῶν. Ἐχουμε, ὅμως, γιὰ τὴν περίοδο 1967—1971 (μόνο γιὰ τὶς ἐλληνικὲς ἐπιχειρήσεις). Μέσα σ' αὐτὴ τὴν περίοδο (1967—1971) ὁ ἀριθμὸς τοῦ οἰκονομικὰ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ στὶς ὑπηρεσίες (ἐλληνικὲς ἐπιχειρήσεις μόνον) αὐξήθηκε ἀπὸ 14993 σὲ 17744 (κατὰ 18%). Οἱ μισθωτοὶ σ' αὐτὲς τὶς ἐπιχειρήσεις αὐξήθηκαν ἀπὸ 7.300 περίπου σὲ 9440 (κατὰ 29,3%).

Γιὰ τὴν ἀριθμητικότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης στὴν ἀγροτικὴ οἰκονομία δὲν ὑπάρχουν οὔτε ἐπαρκῆ οὔτε ἀκριβῆ στοιχεῖα. Εἶναι, ὅμως βέβαιο ὅτι καὶ σ' αὐτὸν τὸν τομέα εἴχαμε ἀλλαγές κυρίως διαρθρωτικές.

Θὰ δώσουμε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς παρ' ὅλον ὅτι δὲν πιστεύουμε καὶ πολὺ στὴν ἀκρίβειά τους. Τὸ 1969 τὸ 40.3% τοῦ οἰκονομικὰ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ ἀσχολεῖτο μετὰ τὴν γεωργία (94.8 χιλ.). Τὸ 1971 τὸ ποσοστὸν ἔπεσε στὸ 35.2% (96.2 χιλιάδες). Ἐνῶ δηλ. εἴχαμε αὐξηση τοῦ γενικοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 11.5%, καὶ τοῦ οἰκονομικὰ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 16.2%, ὁ οἰκονομικὰ ἐνεργὸς πληθυσμὸς στὴν ἀγροτικὴ οἰκονομία αὐξήθηκε μόνο κατὰ

1400 πρόσωπα (λιγώτερα από 1,5%). Είναι όλοφάνερο ότι είχαμε μια μετατόπιση εργατικού δυναμικού από τον αγροτικό τομέα στους άλλους τομείς.

Σημαντική είναι η πτώση που σημειώθηκε στη σχετική συμβολή του αγροτικού τομέα στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό. Από 40,3% σε 35,2%. Είχαμε μια πτώση κατά 5,1% σε σχέση με το δλικό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και 12,5% όταν συγκρίνουμε το ειδικό βάρος του 1960 προς το ειδικό βάρος του 1971.

Άλλαγες έγιναν και μέσα στον ίδιο τον ενεργό πληθυσμό που ασχολείται με τον αγροτικό τομέα (δηλ. τη γεωργία και τη κτηνοτροφία). Η δημιουργία μεγάλων και μεσαίων καπιταλιστικών γεωργικών επιχειρήσεων αύξησε το εργατικό δυναμικό που μόνιμα εργοδοτείται στη γεωργία. Αύξήθηκε, επίσης, ο αριθμός των εργατών που εργοδοτούνται στις κτηνοτροφικές επιχειρήσεις (χοιροστάσια, πτηνοτροφία, άγελαδοτροφία).

Η εξέλιξη αυτή όσον αφορά το εργατικό δυναμικό και τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό στην γεωργία, είναι θετική. Είναι χαρακτηριστική της όρθης κατεύθυνσης που πήρε η ανάπτυξη της οικονομίας μας, και χωρίς να λέμε ότι αυτή η εξέλιξη μόνη της έφερε την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, όπως σταθεροποιεί αυτή τη βελτίωση. Είναι γενικά παραδεκτό πως χώρες με χαμηλό βιοτικό επίπεδο έχουν ένα σχετικά ψηλό ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού τους ασχολούμενο στην γεωργία. Αντίθετα χώρες με ψηλό βιοτικό επίπεδο έχουν χαμηλό ποσοστό του πληθυσμού τους απασχολούμενο στη γεωργία. Π.χ. οι ΗΠΑ έχουν μόνο 7% του ενεργού πληθυσμού τους στην γεωργία και η Μ. Βρετανία 4%, ενώ η Αίγυπτος και το Μεξικό 55%. Η Σοβιετική Ένωση του 1928 είχε 80% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της στη γεωργία ενώ το 1961 μόνο 37%.

Το ίδιο δεν μπορεί να λεχθεί για τη σχετικά μεγαλύτερη αύξηση του εργατικού δυναμικού που απασχολείται στις υπηρεσίες. Παρ' όλο που σε πολύ αναπτυγμένες τεχνολογικά και έπιστημονικά οικονομίες τον τελευταίο καιρό παρατηρείται αυτό το φαινόμενο, στες αναπτυσσόμενες οικονομίες, όπως της Κύπρου το φαινόμενο αυτό δεν είναι πολύ θετικό.

Πιο συγκεκριμένα θα λέγαμε ότι είναι θετικό το ότι εργατικό δυναμικό από την αγροτική οικονομία, μετακινήθη στις υπηρεσίες, δεν είναι, όμως, θετικό το ότι προς τη βιομηχανία και τις οικοδομές ή μετατόπιση εργατικού δυναμικού ήταν σε χαμηλότερο ποσοστό.

Η προμήθεια εργατικού δυναμικού στη βιομηχανία, τις οικοδομές και τις υπηρεσίες διευκολύνθηκε από το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια των χρόνων της ανεξαρτησίας είχαμε σημαντική μείωση της μετανάστευσης. Ενώ στην προ της ανεξαρτησίας περίοδο και στα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας 1960—

1961 είχαμε φθάσει να έχουμε μέχρι 13.000 μετανάστες ετησίως, στα χρόνια 1969—1970 και 1971 ο μέσος ετήσιος όρος μετανάστευσης ήταν 2.300 πρόσωπα. Η μείωση της μετανάστευσης ήταν αποτέλεσμα των συνθηκών πλήρους απασχόλησης και της απόδοσης του βιοτικού επιπέδου, δηλ. της οικονομικής ανάπτυξης του τόπου. Με τη σειρά της η μείωση της μετανάστευσης έδωσε στη βιομηχανία, τις οικοδομές και τις υπηρεσίες τα εργατικά χέρια που ήταν απαραίτητα για την ανάπτυξη και αύξηση της αριθμητικότητας της εργατικής τάξης.

Για τη σχετική προς τον πληθυσμό αύξηση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και για τη σχετική αριθμητική αύξηση της εργατικής τάξης συνέβαλε πολύ η αύξηση της συμμετοχής της γυναίκας στην παραγωγή. Η αλλαγή αυτή άρχισε από τα πρώτα κιόλας μεταπολεμικά χρόνια, αλλά έπιταχύνθηκε στην περίοδο μετά το 1955 και μετά την ανεξαρτησία.

Οι ακόλουθοι αριθμοί είναι χαρακτηριστικοί.

Στην έπισκόπηση εργατικού δυναμικού που έγινε τον Μάρτιο του 1971 έφάνη ότι από σύνολο 76.135 εργατοϋπαλλήλων που εργάζονταν σε 1591 επιχειρήσεις όλων των κλάδων της οικονομίας 21.068 πρόσωπα ή το 27,7% ήταν γυναίκες. Στη Λευκωσία το ποσοστό ήταν 28,54%, στην Άμμόχωστο 32,18% και στη Λεμεσό 28,33%. Στις σχετικά οικονομικά καθυστερημένες επαρχίες, το ποσοστό ήταν χαμηλότερο: Στη Λάρνακα 16,80% και στην Πάφο 21,7%.

Στην μεταποιητική βιομηχανία γενικά το ποσοστό των γυναικών φθάνει το 43%, στο έμπόριο και τις τράπεζες το 33%, και στις υπηρεσίες (Δημόσια Ύπηρεσία, Δημαρχεία, Ξενοδοχεία, έστιατόρια, κινηματογράφοι κ.λ. π.) το 29%.

Σε μερικούς κλάδους της μεταποιητικής βιομηχανίας το ποσοστό είναι ακόμη πιο ψηλό από τον γενικόν και τους ειδικούς μέσους όρους. Π.χ. Στην υποδηματοποιεία και στη βιομηχανία ένδυμάτων, το ποσοστό των γυναικών ξεπέρασε το 72%. Στη βιομηχανία τροφίμων ξεπέρασε το 50% και στην τυπογραφία ξεπέρασε το 25%.

Η αύξηση του γυναικείου στοιχείου στο ανθρώπινο δυναμικό είναι κι' αυτή χαρακτηριστικό της οικονομικής ανάπτυξης και της πρόόδου που σημειώθηκε. Η άπουσία της γυναίκας από την παραγωγή και τις υπηρεσίες, ιδιαίτερα η άπουσία της από τη βιομηχανία είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα καθυστερημένων οικονομικά χωρών, και χωρών με χαμηλό βιοτικό επίπεδο. Αντίθετα, χώρες με προηγμένη οικονομία και ανεβασμένο βιοτικό επίπεδο έχουν και ψηλό ποσοστό συμμετοχής της γυναίκας στην παραγωγή.

Η αύξηση του γυναικείου στοιχείου στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό συνιστά ταυτό-

γωνα και μία διαρθρωτική αλλαγή στη σύνθεση του εργατικού δυναμικού.

Το συμπέρασμα, λοιπόν, είναι ότι έχουμε μια αύξηση—και σημαντική—της αριθμητικής δύναμης της εργατικής τάξης και ότι η αύξηση αυτή συνοδεύθηκε (α) από μετάθεση βιομηχανικού δυναμικού από τη γεωργία σε άλλους τους άλλους τομείς, σε μεγαλύτερο βαθμό στις υπηρεσίες, (β) από αύξηση της συμμετοχής της γυναίκας στην παραγωγή και τις υπηρεσίες και (γ) από μείωση της μετανάστευσης. Παρ' όλην όμως την αύξηση που σημειώθηκε, υπήρχαν ακόμη μεγάλα περιθώρια.

Η ανάπτυξη της εργατικής τάξης σε Συντεχνίες ή εμφάνιση του συντεχνιακού κινήματος αρχίζει με την σχετική αριθμητική της ανάπτυξη. Όπως γράφουμε και στην άρνη του άρθρου αυτού, η ύπαρξη μίας σχετικά με τον πληθυσμό πολυάριθμης εργατικής τάξης είναι προϋπόθεση για την ίδρυση συντεχνιακών οργανώσεων και την επίβλιση τους.

Στην Κύπρο όλες οι προσπάθειες για την ίδρυση συντεχνιακού κινήματος πριν από το 1935 απέτυχαν ακριβώς γιατί αριθμητικά τότε η εργατική τάξη και γενικά και κατά κλάδων ήταν μικρή και γιατί έλειπε η μεγάλη συγκέντρωση εργατών σε μία επιχείρηση, κλάδων ή περιοχή.

Η ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Αν η ύπαρξη πολυάριθμης εργατικής τάξης είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ίδρυση συντεχνιακού κινήματος, η αύξηση της αριθμητικότητας της εργατικής τάξης και η συγκέντρωσή της παραγωγής σε μεγάλες μονάδες, πρέπει να δημιουργεί συνθήκες ευνοϊκές για την αύξηση της οργανωτικότητας της εργατικής τάξης, δηλ. την αύξηση της οργανωμένης της δύναμης.

Πρώτα, πρέπει να πούμε ότι η οργανωτικότητα της κυπριακής εργατικής τάξης παρουσίασε ένα καταπληκτικό άλμα στην περίοδο 1950—1959. Από σύνολο 13.566 οργανωμένους εργατοϋπαλλήλων του 1950, το 1959 εφθάσαμε τους 65381 (αύξηση 382%). Μέσα στην ίδια περίοδο η αύξηση της οργανωμένης δύναμης της ΠΕΟ ήταν από 8924 σε 33770 (278%). Η αύξηση της οργανωμένης δύναμης της ΠΕΟ θα ήταν μεγαλύτερη αν εξ αιτίας των διακοινοτικών ταραχών του 1957—58 δεν χάνανε 2500 μέλη Τούρκους. Της ΣΕΚ από 2625 σε 6867 (161%) και των άλλων οργανώσεων από 2017 σε 14744 (631%).

Στην περίοδο 1959—1971, επίσης, σημειώθηκε αύξηση της οργανωτικότητας της εργατικής τάξης. Γενικά το συντεχνιακό κίνημα αύξησε την δύναμη του από 65381 σε 75000 (14.7%). "Ετσι στην περίοδο μετά την ανεξαρτησία η αύξηση της οργανωτικότητας της εργατικής τάξης ήταν μικρότερη από την αύξηση της δεκαετίας που προηγήθηκε, και ήταν μικρότερη από την αύξηση της αριθμητι-

κότητας της εργατικής τάξης.

Επίσης, η αύξηση της αριθμητικής δύναμης της ΠΕΟ ήταν κάτω από τον γενικό μέσον όρον (9% έναντι 14.7%). Ήταν, επίσης, κάτω από το ποσοστό αύξησης της ΣΕΚ και των άλλων οργανώσεων.

Αν τώρα πάρουμε χωριστά τις συντεχνίες μας της ΠΕΟ που έχουν σχέση με την μεταποιητική βιομηχανία, το εμπόριο και τις υπηρεσίες θα δούμε ότι στην περίοδο 1960—1971 είχαν την ακόοστη αριθμητική ανάπτυξη:

α) Συντεχνία Ξενοδοχοϋπαλλήλων κατά 654 μέλη ή κατά 84%.

β) Συντεχνία Έμποροβιομηχανικών υπαλλήλων κατά 1372 μέλη ή κατά 50%.

γ) Συντεχνία Έργατών Έπένδυσης και Υπόδοσης κατά 838 μέλη ή κατά 43% και η Συντεχνία μηχανοτεχνιτών κατά 655 μέλη ή κατά 31%.

δ) Ο κλάδος Μωσαϊκών της Συντεχνίας Έργατών Οικοδόμων κατά 208 μέλη ή κατά 45%.

ε) Ο κλάδος Κεραμουργών της Συντεχνίας Έργατών Οικοδόμων κατά 153 μέλη ή κατά 39%.

στ) Ο κλάδος Επιπλοποιών της Συντεχνίας Έργατών Οικοδόμων κατά 466 μέλη ή κατά 103%.

ζ) Συντεχνία Τυπογράφων κατά 120 μέλη ή κατά 60%.

η) Συντεχνία Έργατών Μεταφορών κατά 340 μέλη ή κατά 36%.

θ) Συντεχνία Έργατών Γεωργίας κατά 832 μέλη ή κατά 20%.

Όταν κατάξουμε τους αριθμούς της Συντεχνίας Έργατών Οικοδόμων σαν σύνολο τότε θα δούμε πως στην περίοδο 1960—1971 έμειναν στάσιμοι (κατ' ακρίβειαν είχαν μείωση κατά 750 μέλη ή 5.5%). Αυτό οφείλεται στο ότι οι άνειδίκευτοι εργάτες που το 1960 αποτελούσαν το 33% της δύναμης της συντεχνίας, το 1971 μείωθηκαν κατά 1500 μέλη ή κατά 30%. Το ίδιο και οι άνειδίκευτες εργάτριες που μειώθηκαν κατά 400 περίπου μέλη ή κατά 35%. Η μείωση αυτή των άνειδίκευτων εργατών κι εργατριών μελών της Συντεχνίας είναι το αποτέλεσμα των διαρθρωτικών αλλαγών που επήλθαν μέσα στο εργατικό δυναμικό της οικόδομικής βιομηχανίας εξ αιτίας της μηχανοποίησης.

Οι αριθμοί της συντεχνίας Μεταλλωρύχων, επίσης, πρέπει να σχολιασθούν. Το 1960 η Συντεχνία μας είχε στο μητρώο της 2019 μέλη. Το 1971 είχε 1844, δηλ. 8.5% λιγώτερα. Η μείωση αυτή είναι το αποτέλεσμα της δίωξης που υφίσταται η Συντεχνία μας στην περιοχή της ΚΜΕ.

Η Συντεχνία Κυβερνητικών και Στρατιωτικών εργατών της ΠΕΟ, επίσης, έχασε 1500 μέλη περίπου ή 30% της δύναμης της σε σύγκριση με το 1960. Μέσα στην ίδια περίοδο οι εργάτες των Βρετανικών βάσεων μειώθηκαν κατά 1863 ή κατά 22% (από 8164 σε 6301).

Τὸ θέμα τῆς ἀριθμητικότητας τῆς ΠΕΟ καὶ ἰδιαίτερα τὸ ὅτι σὰν σύνολο ἡ αὐξηση ποῦ σημειώσαμε εἶναι χαμηλότερη ἀπὸ τὸν μέσον ὄρον τῆς αὐξησης τῆς ἀριθμητικότητας τοῦ συντεχνιακοῦ κινήματος, καὶ χαμηλότερη ἀπὸ τὴν αὐξηση στὴν ἀριθμητικότητα τῆς κυπριακῆς ἐργατικῆς τάξης συζητήθηκε ἀπὸ τὸ Ε.Σ. τῆς ΠΕΟ.

Τὸ Ε.Σ. ὑπέδειξε ὅτι οἱ χαμηλοὶ ρυθμοὶ ἀνάπτυξης τῆς δύναμης τῆς ΠΕΟ ὀφείλονται ὄχι σὲ ὁποιοδήποτε μείωση τοῦ κύρους ἢ τῆς ἐπιρροῆς τῆς Ὁμοσπονδίας ἀλλὰ στὸ ὅτι συνεχίζουμε νὰ χρησιμοποιοῦμε παλιὰς μεθόδους καὶ συστήματα ὀργανωτικῆς δουλιᾶς. Τὸ Ε.Σ. ὑπεγράμμισε τὴ σημασία τῆς ἀπογραφῆς τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, καὶ τὸν προγραμματισμὸ τῆς δουλιᾶς μας μὲ βάση τὰ στοιχεῖα τῆς ἀπογραφῆς, ἢ ὅποια πρέπει νὰ γίνεται συνεχῶς.

Τὸ Ε.Σ. ὑπεγράμμισε τὴ σημασία ποῦ ἔχει ἡ σύνδεση ὄλων τῶν μελῶν μητρῶου, μὲ τὴ Συντεχνία. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι ἐνῶ τὰ τελευταῖα ὀκτῶ χρόνια ἐνεγράφαμε πέντε χιλιάδες νέα μέλη ἐτησίως ἐλάχιστα αὐξάνουμε τὴ δύναμή μας ἐπειδὴ ἀφίνομε ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ ἀσυνδέτων μελῶν κάθε χρόνο καὶ σὲ συνέχεια τὰ διαγράφουμε.

Τὸ Ε.Σ. ὑπεγράμμισε τὴν ἀνάγκη συστηματοποίησης τῆς διαφώτισης καὶ ἰδιαίτερα τῆς διαφώτισης τῶν νέων ἐργατῶν καὶ τῶν ἐργατριῶν. Ὑπεγράμμισε τὴν ὀργανωτικὴ ἀξιοποίηση τῶν ὠφελιμάτων ποῦ δίνουμε στὴν ἐργατικὴ τάξη καί, ἐπίσης, τὴν ἀξιοποίηση τῆς ἐνότητας ὑπὲρ τοῦ κινήματος μας. Πρέπει νὰ

καταπολεμηθεῖ, εἶπε τὸ Ε.Σ. ἡ ἀφελῆς καὶ καιροσκοπικὴ ἄποψη ὅτι δὲν ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ ΠΕΟ καὶ ΣΕΚ ἢ ὅτι ἡ ὑπαρξὴ δυὸ ἀντιπάλων συντεχνιῶν δημιουργεῖ συναγωνισμό ποῦ ὠφελεῖ τὰ ἐργατικὰ συμφέροντα.

Τὸ Ε.Σ. ὑπέδειξε ὅτι πρέπει νὰ συμπληρώσουμε ὅλα τὰ κενὰ ποῦ ὑπάρχουν στὴν ἐπάνδρωση τοῦ κινήματός μας.

Τὸ Ε.Σ. ἔδωσε τὴν ἀκόλουθη ἐξήγηση στὴν ἀνάπτυξη τῆς δύναμης τῆς ΣΕΚ: (α) Στὸ ὅτι ἡ ΣΕΚ ἀπὸ τὸ 1955 ἔπαυσε νὰ εἶναι ἡ ἀπεργοσπαστικὴ ὀργάνωση ποῦ ἦταν πρὶν. (β) Στὸ ὅτι μὲ τὴν ἀνεξαρτησία καὶ τὴν ἄνοδο τῆς κυπριακῆς ἀστικής τάξης στὴν ἐξουσία ἡ ΣΕΚ εἶχε καὶ ἠθικὴ καὶ ὕλικὴ ἐνθάρρυνση καὶ βοήθεια. (γ) Στὸ ὅτι τὰ στελέχη τῆς ΣΕΚ ἀποκτοῦν σιγὰ—σιγὰ πείραν ποῦ πρὶν 10 ἢ 15 χρόνια δὲν τὴν εἶχαν, (δ) Στὸ ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ συνδικαλισμοῦ ἐπεκτάθηκε στὰ τελευταῖα χρόνια καὶ μέσα στὰ καθυστερημένα πολιτικὰ στρώματα τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Τὸ συμπέρασμα μας εἶναι ὅτι ἡ ὀργανωτικότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀναπτύχθηκε μὲν, ἀλλὰ ὄχι στὸν ἴδιο βαθμὸ ποῦ ἀναπτύχθηκε ἡ ἀριθμητικὴ δύναμη τῆς ἐργατικῆς τάξης. Αὐτὸ ἰδιαίτερα εἶναι ἀληθές γιὰ τὴν ΠΕΟ.

Δεύτερον, ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη πολλὰ περιθώρια γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἀριθμητικῆς δύναμης τοῦ συντεχνιακοῦ κινήματος καὶ ὅτι ἡ ΠΕΟ ἔχει καὶ τὸ κύρος καὶ τὴν ἐπιρροὴ γιὰ νὰ φθάσει καὶ νὰ ξεπεράσει μέσα στὰ προσεχῆ πέντε χρόνια τὶς 50 χιλ. μέλη.

Ἐνδιαφέρεσθε διὰ Προσκλητήρια γάμου;

Πρὶν τὰ παραγγεῖλετε
ἀποταθῆτε εἰς τὸ Ἐπιγραφεῖο μας
Ἐφοκλέους 26, Τηλ. 62892, Λευκωσία.

- Τραπεζὴ ἐξυπηρέτησις - Ποικιλία
- Τιμαὶ χαμηλαί.

Ἐπιγραφικὴ Ἑταιρεία
«Αὐγὴ» Λτδ